

Biológus, vegyész. Lehetett volna bölcész is vagy zongoratanár. Művész is talán. Sok út állt nyitva előtte, volt, hogy győtrődött, volt, hogy gyötrelmet okozott, de az útját mindig maga választotta meg. Tanár akart lenni, tanár lett, lovassys akart lenni, lovassys lett, versenyekre akarta vinni a tanítványait, és versenyekre vitte őket. Azt akarta, hogy sikeresek legyenek, és sikeresek lettek. Biológianár, kémianár, de az élete az akarat és munka erejére is tanít. Fiát, lányát a Lovassyba hozta. Tehet-e tanár ennél szenvedélyesebb, hitelesebb szerelmi vallomást az iskolájának?

Jó itt

Dr. Szalainé Tóth Tünde

Asztalos István: Hogy kerül egy szombathelyi lány Veszprémbe?

Szalainé Tóth Tünde: A szombathelyi lány Szegeden tanult egyetemen, és szerelmes lett, és a párja keszthelyi volt. És hiába akarták az oktatóim, hogy maradjak Szegeden és esetleg magasabb szinten is műveljem a biológia tudományát, én eljöttem Veszprémbe. István itt kapott állást, és én utána jöttem.

A.I.: Szombathelyen a Nagy Lajos Gimnáziumba jártál?

Sz.T.T.: Nem, én a Kanizsai Dorottya Gimnáziumba jártam, az édesanyám is odajárt, és nagyon fontosnak tartottam, hogy ugyanott tanuljak, ahol egykor ő.

A.I.: Bocssáss meg, nem akartam lebecsülni a Kanizsait.

Sz.T.T.: Nem is értettem úgy.

A.I.: Milyen voltál középiskolásnak?

Sz.T.T.: Ó, én sok mindent csináltam. Zongoráztam, énekeltem, nem volt olyan verseny, talán a matek-fizika kivételével, amin ne indultam volna el. Olyan iskola „mindenesé” voltam, zongorán kísértem a kórust, énekkaros voltam, énekversenyen indultam, biológia, kémia versenyen... Az osztályközösségben én voltam az egyik főszereplő.

A.I.: Ebből a sok motívumból hogy választódott ki a biológia?

Sz.T.T.: Ez nagyon érdekes. Sok tanítványomnak meséltem már, hogy két és fél éves koromban, amikor elmentem óvodába, beleszerettem – remélem ez itt most nem félreérthető –, szóval beleszerettem az óvó nénimbe. Úgy hívták, hogy Bibi néni. Én akkor elhatároztam, hogy óvó néni leszek, tehát már akkor tudtam, hogy pedagógus lesz belőlem. És attól kezdve folyamatosan tudtam, hogy én csak pedagógus lehetek. Jött az első tanító nénim, Tusi néni, és akkor én elhatároztam, hogy tanító néni leszek. Majd jött Teca néni, felső tagozatban ő volt négy évig az osztályfőnököm, magyar-történelem

szakos, nagyon szerettem, akkor tehát a magyar és a történelem volt a mindenem, és pontosan tudtam, hogy én magyar-történelem szakos tanár leszek. Évekkel később Teca nénitől megkaptuk azt a jegyzetet, amit ő írogatott a négy év alatt rólunk. Egy amolyan naplót, amiben mindenki megkapta a maga részét, és ott láttam, hogy az általános iskolában humán érdeklődésűnek könyveltek el engem. Humán érdeklődésűnek és művészpálinkának. Hiszen zongoráztam, nagyon komolyan zongoráztam tizenegy, tizenkét évig, és amikor a gimibe kerültem, tudtam akkor is, hogy pedagógus leszek, de úgy gondoltam, lehet, hogy zongoratanár. Aztán a gimiben nem volt túl jó a történelemtanárunk, az ő nevét nem mondanám, és tudtam, hogy történelemtanár nem leszek, de akkor különben is éppen a zene volt a minden. Nagyon szépen teljesítettem országos versenyeken, és első, második – mostani kilenc, tizedikes – koromban egyre inkább az körvonalazódott, hogy én zongoraművész, zongoratanár leszek. Apukám nagyon szerette volna, de amikor harmadikos voltam, jött egy hiszti, hogy én nem vagyok tehetséges, nem tudok elég jól zongorázni. Emlékszem, amikor ezt otthon megmondtam, apukám sírva fakadt. Ő annyira eltervezte, hogy a lánya nagy valaki lesz, híres művész. De én rájöttem, hogy nem ez lesz a jövőm, és ezért kihagytam egy évet a zeneiskolában, ímmel-ámmal gyakoroltam, nem is voltam versenyeken. Voltak azért megmozdulásaim, például továbbra is kísértem a kórust, de nem vettem annyira komolyan, mint korábban. Akkor újra jött a kérdés, hogy mi legyen belőlem. A magyar az továbbra is nagy kedvenc volt, de akkor már ott volt mellette a biológia. Az a tanár tanította a biológiát nekem, aki az édesanyámat is tanította, Kerényi Pista bácsi. Ő egy igazi, klasszikus tanáregyéniség volt. Ő kísérletezett, ő beszélgetett, ő nem csak tankönyvből tanította meg a tananyagot. Csodálatos tanár volt, rajongtam érte. De azt az utolsó pillanatig nem tudtam, hogy mi legyek. Azt tudtam, hogy zongoratanár nem leszek, de hogy tanár leszek, azt ugyebár két és fél éves korom óta tudtam. Így maradt a biológia és a magyar. Meg a kérdés, hogy mit lehet ezzel a kettővel együtt csinálni. Semmit. Ma már lehetne egyéni tanrend szerint egyszerre tanulni a bölcsészkaron és a TTK-n, de akkoriban nem lehetett. Így aztán az utolsó pillanatig hezitáltam, hogy milyen szakos tanár legyek. Úgy voltam vele, hogy magyar mellett töri biztos, hogy nem jöhet szóba; a nyelveket azért többet kellett volna tanulni, bár német tagozatos osztályba jártam, a felvételre azért több kellett volna. Így inkább a biológia mellé kellett valamit keresni. A kémiával úgy voltam, hogy ragadt rám, amit az órán hallottam, mindent megjegyeztem, tudtam. Versenyekre is jártam, Irinyi versenyen voltam országos döntőn... Hát akkor legyen a kémia! Így lettem biológia-kémia szakos tanár. De a magyar iránt – úgy érzem –, a mai napig van egy kis nosztalgia bennem, s egy kis szomorúság, hogy nem arra indultam el. Bizonyára ezért van, hogy a Lovassyban is keresem a lehetőséget ezen a területen. Amikor például Péti Marcsi létrehozta az irodalmi kávéházat, volt egy év, amikor sokat dolgoztam vele. Az egyik kávéház témája a „Természet az irodalomban” volt. Jaj, de jó is volt ehhez verseket keresni, vetélkedőt szervezni! Ha módom van rá, biológia és kémia óráimra is betervezek irodalmi vonatkozásokat. A metánál például felolvasok a Fekete gyémántokból; előfordul, hogy indiánregényekre, Verne műveire utalok; de a zenét sem hagyom ki: például a Traviata is szóba kerül a bakteriális betegségek kapcsán... Reálszakos vagyok,

de talán nem az az igazi reálszakos, aki meghúzódik a maga világában.

A.I.: A régi álom, a művészpálya nem kísért? Nem álmodsz arról, hogy híres zongoraművész vagy? Vagy lehattél volna?

Sz.T.T.: Azt mondta nekem a zongoratanárom, hogy sírva fogom felidézni azt a pillanatot, amikor abba hagytam a zenét. És egy darabig tényleg így volt. Szegeden, ahol egyetemre jártam, kinn a Herman koleszban nem volt zongora, de a Mórában igen, és oda bizony átjártam, mert kellett, kellett zongoráznom. De lassacskán ez elmaradt. Viszont mindkét gyermekem sok-sok évig tanult zongorázni, ők is nagyon szerették, nagyon jól ment nekik is. Amikor őket hallgattam gyakorlás közben, egy-egy hangversenyen, akkor újra előjöttek a régi érzések.

A.I.: Most ezt egy kicsit ironikusan mondom...

Sz.T.T.: Jaj!

A.I.: ...meg egy kicsit komolyan is, hogy ezek szerint te afféle mintagyerek voltál?

Sz.T.T.: Jaj!

A.I.: Nem szégyen.

Sz.T.T.: Igen. Én nagyon jó kislány voltam, azt is elárulom, úgyis mindenki tudja rólam, hogy én vallásos vagyok. A mai napig járok templomba, a gyerekeim is járnak, és én ezt akkor is úgy éreztem, hogy aki katolikus vallású, és gyakorolja is a vallását, annak illik jó kislánynak lenni. És így nem volt nekem teher a „jókislányság”.

A.I.: Az nem veszélyes, ha jó kislányokból lesznek tanárok?

Sz.T.T.: Nem. Nem hiszem. Lehetséges, hogy a pályám elején éreztem ennek valami hátrányát, ugyanis – és azt hiszem, hogy minden tanár így van ezzel -, amikor először kezdtem tanítani itt a Lovassyban, úgy éreztem, hogy meg kell váltanom a világot, hihetetlen komolyan kell a tudományt a gyerekek fejébe, mint egy tölcserrel, beletölteni, és meg voltam sértődve, ha valaki nem az én tantárgyamat tartotta a legfontosabbnak. Nagyon kiakadtam a fegyelmezetlenség minden apróbb formájára, például ha valaki az óráam alatt a földrajz atlaszába bele-belenézett, ha mondjuk Csuha tanár úrnál volt aznap valami dolgozat. Emlékszem, hogy akkoriban kikértem magamnak, hogy miért nem engem figyelnek, amikor én a biológiát tanítom nekik! Aztán később rájöttem, hogy nem attól jó tanár valaki, ha ennyire akarja a nagy tudományt átadni, hanem olyan pedagógusnak kell lenni, akinek a gyerek a fontos, és nem az, hogy ő mennyit tud önmagából a gyerekekben megvalósítani. És azóta nem idegesítem magamat, ha néha észreveszem, hogy nem egyfolytában engem figyelnek. Persze, szóvá teszem, de nem csinállok belőle nagy ügyet. Régen ilyenek miatt hisztiztem. Elárulom, hogy nagyon örülök annak, sőt kisebb sikernek szoktam elkönyvelni, ha nehezebben kezelhető, vagány fiatalokkal is megtalálom a közös hangot. Számos példa volt erre tanári pályám során. Amikor elég volt egy gesztus, egy magánbeszélgetés, és megtört a jég... És onnantól kezdve már nem is volt nehezen kezelhető. Szóval a „jókislány” is tud bánni a „rosszgyerekekkel”.

A.I.: Egy pillanatra hadd térjek vissza még Szombathelyre, bár lehet, hogy ez vakvágány lesz. Hallottál ott a Lovassyról?

Sz.T.T.: Nem.

A.I.: Nem hallatszott el Szombathelyig a Lovassy híre?

Sz.T.T.: Pedig hallhattam volna, mert az Irinyi versenyen, az országos döntőn találkozhattam volna lovassysokkal. De tényleg nem hallottam a Lovassyról. Egyáltalán nem.

A.I.: Vakvágány lett. De akkor hogy kerültél mégis ide? Persze, értem, a szerelem. Ezért Veszprém. De miért éppen a Lovassy?

Sz.T.T.: Ez érdekes. Érdekes, hogy miért éppen a Lovassy. Te is emlékszel rá, hogy amikor mi végeztünk, akkor nagyon kevés pedagógus álláshely volt. Biológia-kémia szakra húsz embert vettek fel a szegedi egyetemre, Pestre tizenötöt. Ezért nem mertem az ELTE-re menni, merthogy engem oda úgy se vennének föl. Úgy gondoltam, megyek inkább vidékre, ahová felvesznek öttel többet. Végzés után Veszprém megyében egyetlen egy meghirdetett álláshely volt, a zirci gimnáziumban. Azt én megpályáztam, és megkaptam. Éppen az évnyitóra készülődtünk, amikor Bence „jelentkezett”. Benn volt akkor már a pocakomban, de volt egy kis probléma a terhességgel. Az orvosok azt javasolták, hogy ne buszozzak, ne járjak ki naponta Zircre, tehát nekem úgy kezdődött a pedagógus pályám, hogy a zirci igazgató nagyon megorrolt rám. Biztosan a mai napig azt hiszi, hogy én őt bepaliztam. Akkoriban nem úgy volt, mint ma, nem volt egyéves próbaidő, kinevezés volt, határozatlan idejű kinevezés. Ahhoz pedig járt a gyés, a gyed, nem nagyon nagy összeg, de mégis. Úgyhogy sokan azt hihetik a mai napig rólam, hogy én ezt akarattal csináltam, pedig nem. Az ég küldte nekünk Szalai Bencét.

A.I.: De ki küldte a Lovassyt?

Sz.T.T.: Az most jön. Anyagilag nagyon rosszul álltunk, Bencének el kellett menni bölcsődébe tizenhét hónapos korában, azért, mert nekem meg dolgozni kellett menni. Akkoriban egyetlen álláslehetőség volt itt Veszprémbe. Így kerültem a 6-os, a későbbi Nagy László iskolába tanítani, egyéves szerződéssel. Egész tanév során szinte egyfolytában beteg volt Bence, úgyhogy azt hiszem, nem volt össze-vissza két hónap, amit én a Nagy Lászlóban tanítottam. De még mielőtt ott elkezdtem dolgozni, érdeklődtem ám több iskolában is. Bekopogtattam a Lovassyba is Knoll János igazgató úrhoz. De akkoriban nagyon nem volt mindegy, hogy ki jön tanítani a Lovassyba, egy ilyen egyszerű kis „mezei” Tóth Tünde, aki csak úgy beállít az utcáról, ismeretlenül, mit keres itt. Vagyis nem kaptam állást. És hát megint a Jóistent látom abban, hogy egy májusi konferenciára Veszprémbe jött Nemcsók János professzor úr, aki azóta több pozíciót is betöltött a tudományban, sőt a politikában is. Ő volt az én témavezetőm Szegeden a Biokémiai Intézetben a diplomadolgozatom megírásánál. Nagyon szerettük egymást, nagyon elismerte az én munkámat, ő volt az, aki szerette volna, ha magasabb szinten, doktori képzésben művelem tovább a biokémiát. Veszprémbe kerülésem után leveleztünk is még egy ideig. Egyszer azt írta, hogy nemrégiben járt a városomban, nézegette a tablókat a kirakatokban, és észrevette az egyiket, hogy az ő egykori legjobb barátja, Arnhoffer Misi, akivel együtt töltötték egyetemi éveiket Szegeden, igazgatóhelyettes a Lovassyban. Én meg visszaírtam neki, hogy ne is mondja ezt a Lovassyt, én úgy szeretnék itt tanítani, de sose lesz nekem itt állásom. Ebből láthatod, hogy akkor már tudtam, hogy ez egy nagyon jó gimnázium. Pár hét múlva visszaírt, hogy ő elküldte az én jellemzésemet Arnhoffer Misinek, nem tudja, lesz-e belőle valami, de próbálkozzak még egyszer, menjek be az iskolába. Augusztus volt, bejöttem. Knoll János egészen

máshogy fogadott, nagyon kedves volt velem. Azzal kezdte, hogy nagyon sok jót hallott rólam, de egyelőre van egy probléma. Az a bökkenő, hogy Kölcsei Márton tanár úr pár év kihagyás után éppen most jött vissza tanítani, ezért most nincs álláshely, de jövőre egy idősebb kolléganő nyugdíjba megy, és akkor örömmel fogadna engem. Így lett nekem állásom a Lovassy gimnáziumban.

A.I.: Ha visszaemlékszem saját kezdő éveimre, be kell vallanom, hogy volt bennem némi szorongás, amikor ide kerültem. Te milyen lelkülettel lépted át a küszöböt?

Sz.T.T.: Akkor te is el tudod képzelni, mit jelent az, hogy van három órád egy nap, és arra két napig készülsz. Hihetetlenül sokat készültem az óráimra, de én a mai napig nem megyek úgy be osztályba, hogy ne gondolnám végig, mit tanítok, mit szemléltetek, kit feleltetek, nagyjából miket kérdezek a diákoktól. Lehet, hogy egy kicsit viccesnek tűnik, de én még ennyi év után, ma is készülök az óráimra. Furcsának tűnhet az is, hogy a mai napig úgy érzem, hogy nekem itt bizonyítanom kell. Kezdetől fogva ez volt az érzésem. Eleinte egy szürke verébnek éreztem magam itt a nagy Lovassyban, a valóban kimagasló tanáregyenlőségek között. Jellemző, hogy akkoriban mindig az általános osztályokat kaptam meg, nem ám a specmatot, nem ám a nyelvi tagozatot. De akkor is rengeteget dolgoztam. Amikor aztán visszajöttem Laura születése, a gyes lejárta után, az akkori igazgatóm, Arnhofer Misi megengedte, hogy részt vegyek egy posztgraduális képzésben, elvégezzem a természetvédelmi szakmérnök szakot. Így lett egy második diplomám. Ezután – lehet, hogy két diplomával már egy kicsit „értékesebb” voltam? – Misi megkért '94-ben, hogy a „nagy” C osztálynak legyek az osztályfőnöke. Ez volt az első jele annak, hogy „valaki” vagyok a Lovassyban. De a mai napig úgy érzem, hogy nekem továbbra is bizonyítanom kell. Nekem minden tanévben bizonyítanom kell.

A.I.: Rossz érzés?

Sz.T.T.: Valójában nem rossz, de időnként nem könnyű.

A.I.: Becsvágyó vagy? Ambiciózus?

Sz.T.T.: Szerintem nem.

A.I.: Félre ne értsd. Én például nagyon szeretem a becsvágyó embereket.

Sz.T.T.: Örülök a sikereknek. Ha ez jelent valamit. '97 óta látványos, jelentős dolgokat produkálunk itt tanítványokkal. '97 óta csupán három olyan év volt, hogy nem volt OKTV-n országos döntős diákom. Abban a három évben ugyanannyit dolgoztam, mint máskor. De nem volt eredmény. Te is jól tudod, hogy a diákon is nagyon sok múlik, nemcsak a tanáron. Meg az ellenfeleken. És fáj, hogy nem értem el eredményt. Ha már egyszer ennyit dolgozom, akkor legyen sikerem. Legyen sikerünk, a diáknak sikere. Tehát örülök a sikernek. Ma már nincsenek meg azok a régi izgalmas eredményhirdetések, amikor a Kertészeti Egyetem (ma: Corvinus Egyetem) előadójában ott ültünk a tanítványokkal, csigalassúsággal sorolták a helyezettek nevét, miközben mi szorítottuk egymást kezét, s egyszer csak meghallottuk, hogy: 4. helyezett Radovits Tamás, Lovassy!!!! Azt az érzést nem lehet leírni! Akkor az ember sír, akkor az ember visong, akkor az ember úgy viselkedik, hogy hülyének nézik azok, akik nem ilyen lelkületűek. Ha azzal, hogy ennyire évezem a sikert, ambiciózus, becsvágyó vagyok, akkor vállalom.

A.I.: Lehet, hogy most egy kicsit oktondinak tűnik a kérdés, de hát a verseny az verseny.

Szóval, ha Forma 1, akkor...

Sz.T.T.: Jaj, hát a Forma 1! Azt nagyon szeretem. Amióta Schumacher van a Forma 1-ben, azóta nézem. Fantasztikus embernek tartom Schumachert, egy hihetetlenül tehetséges, emellett szerény ember, ő szeretettette meg velem a Forma 1-et. Mindent elolvasok a száguldó cirkuszról, mindenkiről, de különösen a Ferrari istállóról és Schumacherról és Raikönnenről. Ez az idény különösen élvezetes lesz nekem, hiszen akár a ferraris Alonso, akár Schumi vagy a Jégember fut be előkelő helyen a célba, én örülni fogok.

A.I.: Ezt csak azért hoztam szóba, mert a Forma 1 igazán a verseny világa. Egyéni teljesítmény és csapatmunka és fantasztikus profizmus – minden jelen van, amitől egy verseny megdobogtatja a szívet. Te meg egy most már híres felkészítő tanár vagy. Mi a titka annak, hogy valaki ennyi éven át, ilyen sok gyerekkel sikeres tud lenni? Mert az nem létezik, hogy ez csak esetlegesség.

Sz.T.T.: Meg kell találni a gyereket.

A.I.: És hogy lehet ilyen gyerekeket találni? Miről lehet őket felismerni?

Sz.T.T.: Felismerni? Hát a tanórákon, bár volt olyan diákom, akit nem tanórán ismertem meg, hanem szakkörön. A legutolsót hadd meséljem el! Hőgye Norbi, OKTV második helyezés. Tizenegyedikes korában volt egy nagy témazáró, amit nem szoktak hibátlanul megírni a diákjaim. Elég komoly dolgozatokat szoktam íratni, ingyen nem adom az ötöst. És Norbi megírta hibátlanul. Odamentem hozzá: Norbi, mi szeretnél lenni? Még nem tudja, mondta, de lehet, hogy orvos. Erre azt mondtam neki: jó, gyere jövőre biosz faktra, s ha akarsz, elindulhatsz az OKTV-n is, adok a nyárra feladatokat. Így kezdődött. És Norbi most második helyezett. Egy másik tanítványom, Kepes Lilla, aki első helyezett lett, ő szakkörös volt. Hetedikes volt, amikor megmondtam neki – egyébként a jubileumi évkönyvben el is meséli, hogyan szólítottam őt meg –, hogy ahogyan te hozzáállsz a dolgokhoz, meg amilyen agyad van, ha biológiával akarsz foglalkozni, biztosan OKTV döntős leszel. Így is lett. Egyébként osztályfőnökként is keresem, s meg is találok a tanulásra rávehető tanítványaimat. Eddig három osztályom volt, mind a háromban volt biológia OKTV döntős. Az egy másfajta élmény, amikor osztályfőnökként és biológia tanárként egyszerre izgulhatok a „csibémért”.

A.I.: Ezeknek a gyerekeknek annyi motívum van az életében, annyi élmény. Hogyan lehet őket motiválni, hogyan lehet elérni, hogy a hosszú, kemény munkát válasszák?

Sz.T.T.: Hosszú, kemény munka. Eddig – hiszen ezt te is tudod –, kaptak érte pluszpontokat a továbbtanulásukkor. Nekem nagy szívfájdalmam, hogy a jövő évtől nem biztos, hogy lesznek biológia OKTV-sek, mert általában az orvosi pályát választók OKTV-znek, de jövőre az ötszáz pontos rendszerben, két kötelezően előírt emelt szintű érettségivel egy fia pontot sem hasznosíthatnak az OKTV eredményükből. Így aztán lehetséges, hogy ez a sikersorozat, objektív okok miatt, megszakad.

A.I.: Ez naiv, egy kicsit kisóvodás kérdés, de versenyezni, győzni, sokat tudni, ez önmagában nem húzóerő?

Sz.T.T.: Dehogynem. Persze ez is benne van. Van itt két tizenegyedikes kislány, akik mondták már, hogy jövőre ők is szeretnék olyant elérni, mint Norbi. Tehát a sikeres

példa is motivál. Aztán akinek olyan szerencséje van, hogy az utolsó éve előtt már döntőbe jut, az azt szeretné, ha egy évvel később még jobban szerepelne. Vagyis aki már egyszer közel került a sikerhez, az még egyszer megpróbálja. Aztán vonzó lehet az is, hogy a biosz OKTV-re történő felkészülés önmagában is egy „jó buli”, ennek a híre eljut a gyerekekhez. Azt meg kell élni, hogy amikor a biológia szertárban öt-hat héten keresztül, nap mint nap együtt dolgozunk, ez mennyi örömet okoz diáknak, tanárnak egyaránt. Nagyon jópofa volt a tanév utolsó napjaiban a végzős Stumpf Csabi – OKTV 10. helyezett –, amikor látta a folyosóról, hogy rendezkedem a szertárban. Odajött hozzám, és azt kérdezte: tanárnő, tetszik tudni, mi fog nekem a legjobban hiányozni a Lovassyból? A biosz szertár. Ha valaki ezt így megfogalmazza, abban olyan sok minden benne van. Talán még több is, mint egy-egy helyezéskor. Ennek nagyon örültem.

A.I.: Családias a légkör?

Sz.T.T.: Ó, nagyon. Szoktunk paradicsommal, hagymával, paprikával kísérletezgetni, és egyszer azt mondta valamelyikük, hogy ez éppen olyan, mintha főznénk.

A.I.: Ez már majdnem kiad egy jó lecsót...

Sz.T.T.: Pontosan. És képzeld el, másnap a két srác hozott kolbászt, szalonnát, friss kenyeret, és ami megmaradt a kísérletezés után, azt megettük. A munka után leültünk, s együtt egy jót vacsoráztunk. Mint egy család!

A.I.: Ez azért is nagyon megnyerő, mert annyira nem arról szól, amiért a Lovassyt szokás megszólítani. Hogy versenytálló, ahol minden gyerek kocka. Pedig ezek a gyerekek még versenyeznek is.

Sz.T.T.: Szerintem ez csak mendemonda. Lehet, hogy régen volt ilyen, lehet, de én soha nem tapasztaltam, hogy a gyerekeimre bárki úgy rászállna, hogy belenyomorodjon a versenyztetésbe. Hát megárt az egy gyereknek, ha többet tud, egy kicsit többet dolgozik, de cserébe több lehetőséget is kap? Jó, persze, a teljesítményt meg kell követelni, és ha én a verseny előtt két héttel azt látom, hogy a gyerek alapvető dolgokat nem tud, muszáj megmondanom neki, hogy ebből így nem lesz szép helyezés, most már szedje össze magát. Egyébként van itt egy érdekesség, ha úgy tetszik, a kabalám. Amióta versenyzőim vannak, az OKTV döntő előtt két-három nappal én egy próbaversenyt állítok össze. Hasonló jellegű feladatokkal, az analízistől a metszetkészítésen át a növényhatározásig, amilyenek a versenyen is lehetnek. Mindenkinek. Ha egy versenyzőm van, egynek, ha öt, akkor ötnek. Akkor ötször sok tálca van. Ez a premier előtti főpróba. Ha nagyon jól sikerül, akkor örülünk. Akkor a diák azt gondolja, de jó, hogy ez ennyire megy, még egy kicsit behúzzunk, és ebből egy szép helyezés lesz. Akinek meg nagyon ramatnyul sikerül, az megdöbben: úristen, én semmit nem tudok. De akkor van még három napja, hogy behúzzon. Ez kabala, ez nem marad ki egyszer sem.

A.I.: Világos, jól értem, hogy mi az ajánlatod azoknak, akik a te tárgyaidban tehetségesek. És azokat, akik okosak, szorgalmasak, de nem kémiaiából, nem biológiából, akik mégis ott vannak az órádon hétről hétre; őket mivel szólítod meg?

Sz.T.T.: Én azt minden további nélkül elfogadom, hogy egy osztályban van három-négy gyerek, aki biológiával, kémiával tanul tovább, a többieket meg ez olyan mértékben nem érdekli. Ezt ma már el tudom fogadni. A pályám kezdetén nem, akkor még hisztiz-

tem ezen, ezt már említettem. Ez változott. Azt mindenkinek tudnia kell, hogy van egy kötelező tananyag, azt meg kell tanulni. Emellett rengeteget szemléltetek. Én még az a tanár vagyok, aki a táblára is rajzol, aki írásvetítő fóliát is felrak, diaképeket is mutogat, de emellett a legújabb technikát is használom. És rengeteg, a tananyaghoz kapcsolódó filmet is nézünk a gyerekekkel. Nagyon szeretem a kiselőadásokat. Azok a diákok, akik nem tanulnak tovább biológiából, egy-egy témában szívesen felkészülnek. Kedvenc állatfaj, magyarországi védőoltások, az AIDS, ezerféle. Kapnak érte ötöst, szépen megdicsérem őket, ha ügyesek, sikerük lehet. Az utolsó évben pedig igyekszem nagyon jószívú lenni. Már nagyon minimálisra fogom azt a tananyagot, amit a „mezei csapatnak” meg kell tanulni, és ők örülnek ennek. Örülnek, ez tény.

A.I.: Mi a biológia, a kémia számodra: tudomány vagy élet? Tudományt vagy életet tanítasz?

Sz.T.T.: Életet. A kémia például nálam háztartás-kémia. Biológiából szinte nincs olyan tananyag, amivel kapcsolatban ne beszélnek az egészséges életmódról, aminek a kapcsán a környezetvédelmet, a környezettudatosságot ne hozzam szóba. Kémiából sem az a fontos, hogy bemagolja a gyerek a képletet, az egyenletet, hanem hogy értse azt, amit otthon, az életben lát. Ma is: az egyik diákom felírta a táblára a metán égését, és azt hozta ki, hogy hidrogén keletkezik. Mondtam neki: édesem, hát otthon, amikor meggyújtod a gázt, keletkezik ott hidrogén? Nem keletkezik, szerencsére nem, mert ha keletkezne, akkorát robbanna, hogy leszállna a háztető. Ezentúl, ha meggyújtja a gázt, azt biztosan tudja majd, hogy hidrogén nem keletkezik.

A.I.: Ez neked nagyon rokonszenves. Van egy emlékem, a családi mitológia része. Egyszer mentem haza, és láttam, hogy Isti fiam ül a földön, és azt mondja: cé, vonal le, há, vonal balra... Kérdeztem, mi az ördögöt csinálsz? Szerves kémiát tanult. Szerintem ennek semmi értelme nem volt.

Sz.T.T.: Amikor a pályámat kezdtem, én is sok mindent másként láttam, mindent szuperül akartam csinálni. Mivel biokémiából írtam szakdolgozatot, és nagyon szerettem ezt a tudományterületet, a kémiát is nagyon tudományosan akartam tanítani. De rájöttem, hogy a gyerekeknek nem ez kell.

A.I.: Az megragadott engem, hogy milyen nagy komplexitás van benned. Szakma is, persze. De irodalom is, zene, vallás. Szerintem attól, hogy neked van humán, zenei előtörténeted, jobb biológiatanár is vagy. Jobb kémiatanár.

Sz.T.T.: Hát nem tudom, hogy ettől jobb tanár vagyok-e. Biztos?

A.I.: Szerintem...

Sz.T.T.: Tény, hogy a gyerekeken észreveszem, hogy díjazzák, ha máshoz is könyitok, nem csak a biológiához, kémiához. Persze nekem még régi vágású élményeim vannak, én Jókait olvastam és Vernét, a gyerekek meg mostanában nem olvasnak szinte semmit. Kiskorukban néztek Tom és Jerryt, szoktam e rajzfilmhősökkel példálózni az etológia tananyagban, ilyenkor hevesen bólogatnak. De a régi irodalmi példáimmal felsülök, mert hiába mondom el, hogy az amerikai bölényekkel mit csináltak a hódítók, a gyerekek már nem tudják mögé képzelni az indiánregényeket. De hogy ettől jobb tanár vagyok-e? Nem tudom. Nem tudom...

A.I.: Neked fontos, hogy a diákjaid szeressenek?

Sz.T.T.: Igen. Lehet másként?

A.I.: Lehet. Van tanár, aki azt mondja, őt ne szeressék, elég, ha tanulnak az órájára.

Sz.T.T.: Engem szeressenek is, ha lehet.

A.I.: Abban, hogy a pályán maradtál, mennyi szerepet játszik ez? A szeretet.

Sz.T.T.: Azt hiszem, hogy ez a legfontosabb. Lehet, hogy ez most frázisnak hangzik, de csak azt mondhatom, hogy én valóban szeretem a tanítványaimat, azt is szeretem, aki csak kettes tanuló. Megint elmondanék egy példát. Tavaly év végén a 12. D-sektől kaptam egy nagy doboz Raffaellót és egy képeslapot. Ez utóbbit mind aláírták. Kérdeztem, ezt most miért kaptam. Hiszen még jövőre is együtt dolgozunk, nem búcsúznak. Azt mondták: mert köszönjük a tanárnőnek, hogy szeret bennünket. És igazából azt köszönjük, hogy azokat is tetszik szeretni, akik nem faktosok, akik nem OKTV-éznek. És valóban szeretem azokat is. Elfogadom őket. Elfogadom a jó pillanataikat is, elfogadom azt is, ha gondjaik vannak. Azt is, ha gond van velük. A Raffaellót természetesen megbontottam, és gyorsan megettük együtt.

A.I.: Azt hiszem, ez nem lesz igazán okos kérdés, de mégis. Sose bántad meg, hogy akkor, két és fél éves korodban...

Sz.T.T.: Soha. Soha. Ha holnap megnyerném a három és fél millárdos főnyereményt a lottón, én akkor is jönnék a Lovassyba, és tanítani akarnék. Én nem tudom elképzelni másképp.

A.I.: Remélem, nem veszed zokon ezt a kérdést. Te tudományokat tanítasz, természet-tudományokat. De közben hívő is vagy, gyakorlod is a vallásodat. Hogyan dolgozod ezt fel? Hogyan dolgozod fel a két gondolkodásmód közötti különbséget? Egyáltalán: különbség vagy ellentét?

Sz.T.T.: Én minden alkalommal, amikor az órán közel kerülünk ehhez a problémához, akkor a gyerekeknek mindkét alternatívát felkínálom. Megtanítom a tankönyv szerinti tananyagot, de a másik lehetőségről is beszélünk, amit nem muszáj elfogadni. Például: itt van a genetikai kód. Hihetetlen csoda a genetikai kód! Csupán három-három betű, amelyek egy logikai rend alapján képesek meghatározni a fehérjék egyes elemeit. S az élet betűhármasai révén keletkeznek benned azok a fehérjék, amelyek azután meghatározzák a tulajdonságaidat. Gyerekek, most őszintén: ez a valami véletlenül kialakulhatott? S ez nemcsak az emberben, hanem minden élőlényben, a legkisebb bogárban, a fűszálban is ugyanígy működik. Lehet az, tényleg lehet az, hogy ez a csoda, körülöttünk az egész univerzum csak úgy véletlenül jött létre? Én mindig ezt a kérdést teszem fel a gyerekeknek, és természetesen elfogadom, ha valaki erre azt válaszolja, hogy igen. Lehet. Véletlenül. Mégis azt hiszem, hogy aki rálát erre a csodára, és minél nagyobb mértékben lát rá, annál inkább elgondolkodik azon, hogy mindehhez kellett egy tervező, az Isten... Nem véletlen, hogy a természettudósok, orvosok jó része hívő.

A.I.: Korszerű vagy?

Sz.T.T.: Nem tudom, nem fontos. Az biztos, hogy a régi jó kislányból sok minden megmaradt. Tanárként, szülőként, feleségként egyaránt azt érzem, hogy jónak kell lenni, tenni a dolgomat. Elég ennyi. Néha sok is.

A.I.: Van valami, amiről még nem beszéltünk?

Sz.T.T.: Talán csak egy. Kérdezted, tudtam-e régen a Lovassyról. Nem tudtam róla, nem jelentett nekem semmit. Aztán ide kerültem, aztán ide adtam a gyerekeimet. Ismerem minden porcikáját. Örülök minden sikerének, azoknak is, amikhez közvetlenül nincs semmi közöm. Örömmel dolgozom itt, nem csak tanítok, sok egyebet is teszek. A Lovassy nagyon fontos az életemben. Egyszerűen: jó itt! Ugye nem nevensz ki?